

Kéretlenül küldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bélyeget mellékelnek. Kéziratokat hat hétnél tovább nem őrzünk.

Szerkesztőség:
VII. ker., István-
út 19.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a szerző engedelmével, lapunk egyéb tartalmát A NŐ és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 83.
Telefon 80-75.

TARTALOM: Vidéky Apolla: Szegénygyámság. – Schwimmer Rózsa: A nőkérdés a nemzetközi szocialista kongresszuson. – J. S.: Az álláskeresés örömei. – Glosszák. – Katonáné-Madarász Adelin, Tauszk Ferenc dr.: A női ruházat. – Sebestyén József dr.: Törvényt-látó nők. – Szemle. – Irodalom. – Olive Schreiner: Álomok a sivatagban. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselek Országos Egyesületének hivatalos közleményei. – I. évf. tartalomjegyzéke.

Az egyesületek tagjai mindenkor első-sorban a hivatalos közleményeket olvassák el! A gyűlések és összejövetelek kelteit jegyezzék elő, mert külön meghívót, kivételes esetektől eltekintve, sohasem kapnak.

Az előfizetési díj megújítandó!

PÁLYÁZATUNK.

A Feministák Egyesülete megbízásából kiírt pályázatunkra, olyan pedagógiai vezér-fonalra, mely a tanítóknak útbaigazítást nyújt a nemi felvilágosítás módjának részleteire nézve, két pályamunka érkezett, amelyek közül az egyiket számba sem vehettük, mert csak a nemi felvilágosításra vonatkozó polemikus cikk volt. A másik munka Dirner Gusztáv dr. egyetemi tanár, Mellerné Miskolczi Eugenia, Steinberger Sarolta dr. orvos és Szirmai Oszkárné, a Feministák Egyesületének választmányi tagjaiból alakult bíráló bizottság egyhangú véleménye szerint céljának nem felel meg. Szerzője a kéziratot szerkesztőségünkben átveheti.

SZEGÉNYGYÁMSÁG.

Írta: VIDÉKY APOLLA.

Néhány évvel ezelőtt önkéntesen fordultam egyik fővárosi kerület előljárójához, kit a kegyes sors épen annak szánt, ami. Egy szelídlelkű, aranyszívű, bölcs körültekintéssel megáldott, apai jósa, fáradhatlan gondozó. Kértem, adjon a kerületében munkát a szegényei között. Addig is már mintaszerűen működött ott a nép-

konyha, foglalkoztató, később a napközi otthon, meg aztán a munkásotthon, felöltöztetés, a diákok étkeztetése és hasonló emberbaráti munka. A kerület egyike a legnagyobbaknak, népes, túltömött, gyermekrajjal megáldott, de szegénysorsú. Az a számtalan szegény ember, család, özvegy és minden családi sorban levő gyámoltalan lakó, szorult helyzetében mind a kerület előljáróságához fordul segélyért. Az olyan szirt, melyhez minden hullám csapdos, olyan torony, melyben minduntalan félrekongatják a vészharangot, olyan medence, melyben összefoly a tömegtelen kérés, keserű jajszó. Az a jóságos pápaszemes intéző fogad, utasít, igazít, gyűlésez, kér, int és segít. Szakosztályokra osztva működik a népkonyha hatalmas teendőjével, mely osztja a táplálékot gyermeknek, munkásnak, családnak, felsőbb diáknak. Ennek külön terme van, hol társaival együtt költi el ebédjét igen olcsó áron. A beteg szegénynek melegítő kocsiban küldik házhoz az ételt, valamint iskolákba, ahol a gyermekek részesülnek benne, kikért vagy a főváros, vagy a gyermekgyámolító egyesületek vállalják a gondozást. A rendesen öltözött hajdani úri embertől kezdve le a rongyba burkolt koldusig.

Rövid jellemzésben következik a napközi otthon, mely a hajléktalan, gazdátlan gyermekeket egy begyűjti, míg szüleik a napi munkát rójják. Az iskolai órákon túl itt tartózkodnak, foglalkoztatnak, nem egyszer komoly bajt is okozva tanítónőiknek, kik ezt az oktatást szinte büntetésnek veszik, olyan nehéz ezekkel az elhanyagolt, rakoncátlan gyerkőcökkel sikeresen elbánni, amiért aztán tetőzésül olyan csekély fizetés jár, miből megélni lehetetlen.

A munkásotthon persze lakást nem nyújt, csak ideiglenes tartózkodást. Az előljárósági épület alsó földszinje szolgál ennek a célnak. Itt van a könyvtár, újságok. Csekély díjért kapnak théát, mely mellől a rumot ki kellene irtani. Ez ellen az antialkoholista tagok már szót is emeltek. Itt csendben tölti a munkás az estéit, olvasva, szivarozva, társalogni. Vasárnap délutánján folynak az előadások, gyakran vetített képekkel. Még a munkásasszonyok kevés részt kérnek ezekből, őket erre a házukon kívüli nemesebb szórakozási módra még nevelni kell.

Ide próbáltam elvinni a művelt fiatal lányokat, többnyire egyetemi hallgatókat a könyvek kiosztására, a munkásokkal való megismerkedésre, velük való társalgásra, mi egészen szépen bevált és utánzásra méltó. A foglalkoztató-műhely egyszersmind melegebb is. A munkátlan ember itt könnyű foglalkozást kap, a népkonyhán eszik, este a kaszinójában pihen és ruhasegélyben is részesül.

A ruhasegélyezés szintén az iskolás gyermektől az elaggott emberig terjed.

Kiosztják a tagok közt a gyűjtő perselyeket. A tagsági díjakból, nagyobb gyűjtésekből, a főváros segítségéből, a rendezésekből, a természetbeni adományokból táplálkozik ez a nagy test. Így szárazon előadva, alig nyújthatunk némileg is tiszta képet erről a nagyszabású segélyezésről. Nem kell itt senkinek sem könyörögni, csak jelentkezni, senkinek sem megalázkodni, csak jóllakni, nem alázatosan hálálkodni, csak gyarapodni. Ezen rövid, nagyon is rövid vázlat után visszatérek az én kezdőbetűmhöz, hogy én is jelentkeztem közmunkálatra, kijelentvén, hogy személyes érintkezésbe akarok lépni a kéregetővel. Az így, bizonyos formáság nélkül, nem volt lehetséges, de annak a módját is kitalálta H. előljáró; megpróbálkozott az ingyenes önkéntes gyámokkal, férfival, nővel, így nyervén intelligens, lelkiismeretes bírakat, kik nem kerültek semmibe, telve voltak jóakarattal és pontos kötelességtudással. Kaptunk kinevezést, felhatalmazást, tekintélyt, szavazatot. Megjelenünk a gyámsági és szegényügyi gyűléseken, tárgyaljuk az egyes eseteket, szavazunk a szóbanforgó ügyekben. Ezekben a gyűléseken ott van a kerületi orvos, a plébános, egyes jóakaróink, adakozóink. Szorosabb, bővebb szó esik kerületi szegényeinkről, mert személyesen járunk házaiknál, szemügyön ismerjük körülményeiket, meghallgatjuk panaszait, sajnálkozunk rajtuk és nem egyszer sírunk velük. Úgy vagyunk vele, mint aki először dolgozik a boncteremben; rosszul lesz, elájul, émelyeg. Így szemlátomást megismerkedve a nyomorral, a szívszorúláson túl, amikor a szédülés némileg elmúlt, könnyeink befelé száradnak, kezdünk némi látni, mérni, latolni és ami fő: a szükséges segítségben törni a fejünket. Az a csekély rögtöni segély vagy havi segély nem szárítja fel a nyomor eme rettentő árját, két kezünk, egy, teszem azt nyolc tagból álló családot» nem karolhat fel. De ha van szociális iskola, mely tanítványait neveli, akkor ez az.

A »Nő« olvasóival megakarom ismertetni a nőgyámok intézményét, melyben először világeletünkben nyertünk kéretlenül jogegyenlőséget, szavazati jogot és polgári teret. Minden 18 éven felüli nő részt vehet ebben a munkában, melynél magaszosabb nincsen. Hasznosabb, mint minden imádság, üdvösebb, mint minden céltalan világ járás, hathatósabb, mint minden üres moralizálás. Aki a szegények hajlékait járja, otthon fogja hagyni fölösleges piperéjét, le fogja tenni sastollas szárnyaló kalapját, susogó selymeit. Aki ide hivatalos, az otthon hagyja összes emberi gögjét, krisztusi alázattal fog belépni, hangját lágyra fogja szedni, sremeibe részvétet fog gyűjtteni és úgy fog belépni szerencsétlen embertársához, mint egy kápolnába, szerényen, udvariasan, szavával megismogatva az ő fájó szívét, bátorságot adva akadozó

szavának és reményt csüggedő lelkének. Itt megtanulja, hogy saját fényűzése vétek, túltáplálása bűn, közönye megbocsáthatatlan, segítsége az a kategorikus imperatív, mit körüljárni nem lehet. Az a nő, ki uszályát felfogva ide belép, szédülő fejével bepillant ebbe a fővárosi mélységbe, kint az utcán zokogásba fog kitérni, összeszorult szíve keményen és szaporán fog dobogni, de gondolkozni fog a kötelességén, a mulhatlan teendőjén. Még csekélység az egész, amit mi tehetünk, de ha van út a megoldáshoz, ezen a megismerésen viszen keresztül.

Ez az önkéntesség, miről mi huzamos idő óta beszélünk. A 18 éves lány, midőn középtanulmányait befejezte, köteleztessék egy évi közszolgálatra. Ezt hangoztatják az írók, egyetemiek, emberbarátok és törvényadók. Ez volna az élet iskolája összetömörítve egy tartalmas esztendőben, itt megtanulja a csecsemőt a pusztulástól óvni, a szülő anyát a klinikán elhelyezni, az árván hagyott gyermeket a menhelybe vinni, az éhező családnak táplálékot biztosítani, a ruhátlan testet öltöztetni, munkát biztosítani a munkátlannak, az aggot szegényháza helyezni, a gyermeket iskolába adni. Soknak látszik, lehetetlenek; a feltámadt szociális lelkiismeretnek semmi sem lehetetlen. Megcselekszik mindezt a katolikus patronage hölgyei, – a szabadgondolkodók vagy kevésbé vallásosok mögöttük maradjanak? Hiszen épen a szabadgondolkodás szabadít a maradiságtól, a vakságtól. Ha nem látjuk, hogy az a hajmeresztő szegénység minket is kezd gyűlölettel, betegséggel, járvánnyal, rendbontással, akkor szánalmas vakságban leledzünk. Önzésen alapul az altruizmus is. Ami nekünk elviselhetien, azt ne tűrjük másnál sem, mert visszavágyik ránk és előbb-utóbb utolér. Az egész emberiség egyetlen egy test, bárki sajgó sebben szenved, bennünket is ellát ragállyal.

Leírhatlan a nyomor, amit a gyám tapasztal. Osztrák író társaink remekül tudják leírni. Ha ők egy gyermek-kórházat fel akarnak karolni, csurgó irtalomba mártják izzó tollukat, összetoborozzák a gazdag karácsonyt vagy építő összeget. Mi kevesebb ragyogással eszedzünk. Itt egy család hat apró gyermekkel egyetlen egy kis földszintes sötét szobában. Az anya szoptat, a gyerekek összesimulnak. Amint irattal a kezünkben belépünk, összerezzenek, elkomolyodnak. Adó, összeírás, idézés lebeg előttük; mire nyájasan megmondjuk, hogy gyámok vagyunk, vizsgálni jöttünk. Ekkor derülnek az arcok, különösen az anyák szaporán előadják a bajt. Könnyes szemmel meredünk rá, az a pár forint, mit megszavazunk, csöpp lesz a mizéria irtására. Néhány húszfillérest magunkkal hoztunk a sajátunkból, ezt nyomban itt hagyjuk. A rege körülbelül mindig ugyanaz. Szól: sok a gyerek, kevés a kereset, nagy a drágaság, nagy a gond, egyik, másik beteg, munkátlan. Vagy épent apa fekszik a kórházban, anya mos, a gyerekek dideregnek, magukra vannak hagyatva. Vagy: egy özvegy asszony, öreg anyja, kiskorú gyermekek. A lakások lebujók, piszkosak, az udvarok nyirkosak, levegőtlenek, a ruházat elégtelen, a kályha hideg. Megható, midőn csak egy-egy gyerek részére kérnek ruhát. A gyám kérdi melyik az? előáll egy sápadt leányka. – mi kell? Főkötőtől kezdve harisnyáig

minden, könyörög az anya. Minden kell, különben nem járhat iskolába.

Vastag a mi naplónk. Sok az eset.

Íme, a szociális kérdés legégetőbb pontja, a szegényügy. De ezzel személyesen praktikusán meg kell ismerkedni. Irgalommal nem lesz megoldva, tudjuk. A világ összes Bebeljei egyelőre másképp nem tudnak segíteni, mint lángoló beszédeken kívül, normális segítőeszközökkel. Míg a Rockefellerek millióikat végképen közcélokra nem adják, addig fillérekkel kell *működni*.

A szegénygyámság *betetőzi* a szociális nevelést. Ebben közvetlenül megismerkedünk minden gazdasági bajjal, mely az ország javát csökkenti, a nép vérét hígítja. Meg kell szeretni a szegényt, mert az ő gyűlölete joggal öli meg a magzatot az anyaméhben. Ki kell javítani a sorsot, helyreigazítani tévedéseit.

Ha asszonyaink és leányaink nagykorúságukat el akarják velünk hitetni, menjenek ilyen közmunkára, igazi honvédők lesznek, valódi mentők. Állítsanak be kerületükbe, kérjék ki az őket illető részüket a közmunkálatból. Kezeik alatt tűnni fog a nyomor, tisztulni a levegő, szépülni a város, virulni az élet, teremni az éltető egyenlőség. Amit hálát hallanak, az meggyógyítandja lelküket, önérzetet fakaszt. A szegény nem hálátlan; nem ismeri a szegényt, ki róla állítja. Barátaink lesznek; jóakaróink, mert mi rászorulunk az ő jóakarataikra. Akkor a nők azon lesznek tisztaságérzetükkel, hogy ne fölösleges templomokat, hanem kertvárosokat építsünk, ahol a mi szegényeink megszűnnek azok lenni, és egészséges tevékeny társaink lesznek, kik bennünket sem fognak veszélyeztetni és mételegyni.

Ideje, legfőbb ideje azt az önkéntességet szervezni, ezer kar kell, hogy az ezemevű szegénységi nyomort megszüntessük, ami saját életünket rongja. A kerületi gyámság szervezése rengeteg sok tétlen nőt foglalkoztathatna.

A NŐKÉRDÉS A NEMZETKÖZI SZOCIALISTA KONGRESSZUSON.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

(Befejezés.) *

Alig volt még szocialista kongresszus, amely oly fontos lett volna minden osztálybeli nők szempontjából, mint a stuttgarti. Hiszen a nőmozgalom legégetőbb kérdése, a nők választójoga volt a napirenden. A szociáldemokrácia többször nyilatkozott már a női szavazatjog mellett, de mindig a pusztán elvi kijelentéseknél maradt, amelyekkel a gyakorlat homlokegyenest ellenkezett.

Most, hogy a polgári pártok minden országban mindjobban megbarátkoznak a nők választójogának gondolatával, most, hogy ezt a radikális követelményt Finnországon kívül Norvégia is megvalósította, anélkül, hogy a szociáldemokrácia ez irányban különö-

sebb érdemeket szerzett volna, úgy látszik, megijedtek. hogy a polgári pártok ezen a téren túltesznek rajtuk és elfogadván az osztrák szociáldemokrata nők indítványát, napirendre tűzték ismét a női szavazatjog kérdését. Bebelnek az esseni pártgyűlésen szeptember 18-án mondott beszéde igazolja, hogy tényleg ezért tűzték újból napirendre a kérdést.

A női munka megnövekedését a szociáldemokráciában a női delegátusok szokatlanul nagy száma bizonyította. Mi sem volt tehát természetesebb, mint az a felfogás, hogy ez a megerősödés a nőknek a kongresszuson való részvételében is visszatükröződik majd. A tények azonban nagy csalódást okoztak. A napirend öt pontját az együttes ülések előtt minden ország 4-4 delegátusából álló bizottság vitatta meg és a bizottságok határozati javaslatok kerültek a kongresszuson tárgyalásra. A női szavazatjogi bizottságba a legtöbb ország 3 nőt és egy férfit küldött – egyik ország sem pártjának döntő befolyású vezeterei közül. Magyarországot e bizottságban Sachsené. Szécsi Frida. Szécsi Rózsika és Ladányi Ármin dr. képviselték. Az egyetlen politikai tekintélyű férfi a bizottságban Paul Singer volt. akit elnöki tisztsége kényelmesen passzív magatartásra kötelezett. Megtörtént már most az a neveléses eset. hogy ugyanazok a nők, akik előző napon a polgári sajtó elől elzárt tanácskozásukon a tárgyat alaposan átbeszélték és határozati javaslatot dolgoztak ki, »női szavazatjogi bizottság« címen újból elmondták ugyanazt és a bizottság tárgyalásának alapjául szolgáló saját javaslatukat átdolgozva, megrövidítve, mint a bizottság javaslatát terjesztették az együttes ülés elé.

Nagyon sajnálatos volt, hogy a férfiak, – ez esetben a hatalom birtokosai – a bizottságban teljesen átengedték a teret a politikai jogok hiányában pusztá követelésre utalt nőknek. Valóban szégyenletes volt azonban a férfiak részvétlensége a plenáris ülésen. Itt is átengedték a referálást Zetkin Klárának, aki azután kénytelen volt – vagy talán ez meg is felelt az ő akaratának? – három nap alatt ugyanazt a tárgyat harmadszor elreferálni. Beszéde alatt a terem úgy kiürült, mintha csak formális dolgokról és nem a legmesszebbmenő fontosságú problémákról lett volna szó. A szocialista sajtóban azóta többször olvashattuk azt a magyarázatot, hogy e kérdésben azért nem kellett a férfiaknak is felszólalniuk és azért hagyhatták el bátran a termet, mert úgyis egyetértés uralkodik az irányban, hogy a szociáldemokráciának feltétlenül állandóan küzdenie kell a nők választójogáért. A magyar pártvezetőség fényesen dezavualja a nemzetközi egyetértést. (L. többek közt a Népszava október 11-iki számát.)

* Előző rész lapunk októberi számában.

Zetkin asszony, aki az általános nőmozgalomra zúdított rágalmak özönében adott kifejezést párhúságának, fanatizmusában arra a valótlan állításra ragadtatta el magát, hogy „a polgári nők mindenütt, ahol megvan a korlátozott szavazatjoguk, ölbe rakják a kezüket és nem is tartják szükségesnek, hogy »szegényebb testvéreik« felszabadításáért küzdjenek”. Előzőleg kijelentette, hogy bízik Norvégiában, mert az egyelőre még korlátozott női szavazatjogot bizonyára mihamar teljesen demokratizálja. Tudvalevő azonban, hogy Norvégián kívül sehol sincs korlátozott női szavazatjog. Fanatikus vádaskodásában észre sem vette, hogy bárdcsapásait így az üres levegőnek méri.

Norvégia asszonyai, amióta a csak „majdnem általános” szavazatjogot megkapták, máris kérvényt intéztek a parlamenthez a fentartás nélküli általános választójog érdekében. Ezt a kényelmetlen, mert a nőmozgalom szolidaritásáról tanúskodó igazságot Zetkin — elfelejtette, Zetkin után Madelaine Pelletier dr. ama „feminista-szocialista” követelmény mellett emelt szót, amely nem pusztán teoretikus, hanem gyakorlati egyenjogúsítást kíván a nő számára, aki nem érheti be azzal, hogy csak mint a férfi hozzátartozójának, mint nemi lénynek legyen szava. „A nő ki akar lépni a házi börtönből a nyilvános életbe, hogy mint ember, minden emberi munkában részt vegyen. Nem maradhatunk továbbra is kizárva a politikai jogokból csak azért, mert a férfiak nem képesek gyermekeket szülni”, mondta Pelletier dr. a kisszámú hallgatóság élénk derülsége közben.

A nőknél annyiszor nélkülözött reálpolitika nyilvánult meg Milicent Murby, a Fabian Society képviselőjének beszédében Hangsúlyozta, hogy a nők választójoga 26 év óta szerepel a szociáldemokrácia programjában, anélkül, hogy érdekében történt volna valami, míg polgári pártok már pozitív eredményeket mutathatnak fel. 670 angol képviselő közül 423 híve a női szavazatjognak. Helytelennek tartaná, ha az esetleg korlátozott női szavazatjogot visszautasítanák, mert a semminél ez is jobb, az általános női választójog elélegéül legrosszabb esetben ezt is el kell fogadni. A további küzdelmet ez is nagyon megkönnyítené. Gyakorlati megfontolásból kívánja a szociáldemokrácia és a polgári nőmozgalom együttes munkáját a női szavazatjog érdekében. Ennél a pontnál az addig nagyon lazán kezelt ügyrendet hirtelen szigorúan szemmel tartották és megvonták a szót ettől az egyetlen kritikai tendenciájú szónoktól. Alig két órai tanácskozás után végeztek az egész kérdéssel. Adelaide Popp (Wien) és Mr. Burrows (London) felszólalása után — utóbbi rosszalta, hogy Miss Murby elismerőleg nyilatkozott a pol-

gári nőmozgalom munkájáról — valamennyi szavazattal az angol fabianisták ellenében elfogadták a lapunk szeptemberi számában teljes szövegében közölt határozati javaslatot.

A nők aktív közreműködése a szavazatjog kérdésénél csúcsonyult ki. Tárgyalásánál négy nőt szólalt fel. A többi kérdés megvitatásában egyetlen nő sem vett részt, bár a napirend nem egy tárgyának komoly és alapos ismerői voltak köztük. Két bizottságban mégis hozzászóltak általános kérdésekhez Roland-Helst asszony Amsterdamból és Rosa Luxemburg. A plenum előtt azonban az objektív szemlélő olyan helyzetet figyelhetett meg, amelyet a szociáldemokrata nők eddig tagadtak és lepleztek: a szociáldemokráciában is szét van választva a „nőkérdés” az „általános kérdésektől, melyek a férfiaknak vannak fentartva”. Ezt a képet épenséggel nem zavarta az egyetlen női felszólalás, mert Kammali asszony Indiából a gyarmatosítás kérdésénél szólt ugyan, de nem a tárgyhoz, hanem csupán arra kérte a kongresszust a pestis pusztította indiai proletariátus nevében, hogy tanulmányozza az indiai kérdést.

És valamennyi asszony, köztük ezúttal először egy szociáldemokrata képviselőnő, hallgatott és szépen parancsszóra szavazott. Mintha egyéb feladatuk se volna a proletariátus küzdelmeiben, amelyek a nőtől hasonlíthatatlanul több áldozatot követelnek, mint a férfítól.

AZ ÁLLÁSKERESÉS ÖRÖMEI.

Írta: J. S.

„Dolgozni és nem kétségbeesni” nem nagy dolog, de tisztviselőnek munkát keresni és nem kétségbeesni, ez már nagy dolog! Mert ugyancsak gyorsan elmehet az embernek a kedve attól, hogy egyik ajtótól a másikhoz vándoroljon. Pedig jövőnk iránt mily sok reménnyel, mily megkönnyebbüléssel, azon hitben, hogy valahogyan elfogadható feltételek által az anyagi gondoktól megszabadulhatunk, szinte repülve megyünk egy-egy főnökhöz, ki látszólag nekünk megfelelő állásüresedést tett közzé.

Egy hirdetés útján — mely úgy nagyjában egészen csábítóan hangzott és megléven győződve, hogy a felsorolt követelményeknek megfelelek, — elmentem egy gyárba, hová előzetes írásbeli ajánlatom alapján személyes bemutatkozásra hívtak meg. A gyár a városnak meglehetősen félreeső részében fekszik. A cég nemcsak kereskedelmileg képzett, hanem önállóan intézkedő női munkaerőt is kívánt.

A tárgyalás megkezdődik, mint rendesen, rövid ideig tart. Bizonyítványaimat átfutják, úgy mellékesen megjegyzik, hogy főleg a kettős könyvvitelről volna szó és „nálunk ennyi és ennyi kezdőfizetéssel kell beérnie” (ez esetben az összeg elfogadható volt) a munkaidő este 8-ig tart, de többnyire $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ 9 lesz belőle. Még ezt a meghosszabbított munkaidőt is elfogadtam volna, ha a gyár nem fekszik a város legkétesebb hírű részében. És most jön a minden

mértéket meghaladó vakmerőség: Engem egyáltalában nem kérdeznek, elfogadom-e ezeket a feltételeket, mert hiszen csak természetes, hogy a munkakeresőnek mindenbe bele kell egyeznie. E szavakkal: „Holnap majd értesítjük”, elbocsátanak.

Kartársaim, megkapták-e valaha ezt az ígért értesítést? Én soha! Ezen pedig változtatni kell! Ha engem, írásbeli ajánlatom alapján, személyes bemutatkozásra kérnek fel, tehát az elfogadhatók közé sorolnak, tiszta semmibevevés nyilvánul abban, hogy a főnök nem is tartja szükségesnek az ígért értesítést megadni. Tekintve a kiválasztott ajánlkozók csekély számát, az ezáltal felmerülő költségek igazán nem számbavehetők. Hiszen arra is kell tekinteni, hogy a bemutatkozó munkakeresőnek szintén van kiadása portóra és útiköltségre.

Egy másik esetem: szintén felelősségteljes állásról van szó, hol egyszersmind kettős könyvvitel alapján új könyvek berendezését kell átvenni. Fizetésképpen 50 koronával kevesebbet ajánlottak, mint amennyit – amint bizonyítványomból is láthatták – előzőleg kaptam. Ellenvetése, hogy igényeimet ennyire nem fokozhatom le, a főnök, ki ismételtlen erősítette, milyen szívesen alkalmazna, azt válaszolta: „Hiszen kegyed szüleinél lakik!” Ha tehát a szülők szerencsére még élnek, az ember 30 éves, sőt idősebb korban is még mindig a hozzátartozók jószágára legyen utalva. Arra a kijelentésemre is, hogy a nagy távolság miatt útiköltségre még külön kiadásaim is volnának, azt válaszolták, hogy hiszen gyalog is megjárhatom az utat. Tehát 2 óras déli szünet alatt, pl. télen, hóban, esőben kétszer megjárjak egy legalább $\frac{3}{4}$ órai utat!

Hogy az általános panaszon, mely szerint az ígért értesítést soha sem kapjuk meg, segítsünk, talán a következő eljárást alkalmazhatnánk. Minden ajánlkozó, kit személyes tárgyalásra meghívnak, adjon át az ígéri értesítés megadására egy címevel és bélyeggel ellátott borítékot és ezt az eljárását esetleg indokolja az eddig tapasztalt bánásmóddal. Továbbá ajánlatos volna a telefon igénybevétele, ha az ígért értesítés késik. Az egyesület állásközvetítése ezenkívül annyiban segédkezhetne, hogy az állásüresedést bejelentő cégek kötelességévé tenné, hogy az ígért határozatot minden esetben közöljék az ajánlkozóval. Arra is kellene utalni, hogy ezen figyelmeztetés mellözése esetén, munkaerőkre az egyesület útján többé nem tarthatnak igényt. Ha valaki restelli az értesítéssel járó kis fáradságot, rögtön határozhat, vagy az értesítést csak kedvező esetben ígérje másnapra.

GLOSSZÁK.

Jászai és a feministák. Ilyen címen a Pesti Napló tarka krónikája a közönség mulattatására egy kis cikket közölt, amelynek az legyen a kacagtató pointeje, hogy „a feministák nem akarnak tudni az anyaságról”. Meríti ezt a tudományát egy mondatból, amely lapunkban technikai hibából kimaradt. Ha a Pesti Napló krónikása nemcsak a meg nem jelent mondatról tudna, hanem a lapunkban igenis megjelent cikkeket elolvasta volna, látná és

tudná, hogy a feministák nagyon is komolyan foglalkoznak az anyasággal, tanulmányozzák, értéklik és fel akarják emelni olyan magasságra, ahol vásári viccek nem súrolják, nem érhetik.

Szociálpolitika. A már-már elviselhetetlen drágasággal szemben a kormány segíteni akar a nyomorgó kisembereken. Alkalmasint agyon is fogja őket segíteni. Az államtitkár szabadalmazásra méltó, eredeti ötlettel ugyanis a lakás- és élelmiszerdrágaságot egy csapásra meg akarja szüntetni a sör és a pálinkaadó leszállításával. A kereskedelmi és iparkamarához intézett leirat sarokpontja így szól: „Miután egyes ipari vállalatoknál a bor és sör a munkásoknak oly életszükségletét képezi, hogy ezen italok drágasága a munkabérekre s a munkás megélhetési viszonyára közvetlen befolyást gyakorol, ott, ahol ez valóban szükségesnek mutatkozik, tájékoztat kívánok a tekintetben, hogy egyes körzetekben a bor és söradóra nézve nyújtandó kivételes elbánás bírna-e és mennyiben befolyással a munkabérekre s a munkás megélhetési viszonyaira.” Tehát a bor és sör adóját hajlandó a kormány csökkenteni, hogy ezek az italok még olcsóbbak legyenek és még jobban aláássák ennek az országnak a kulturális és szociális fejlődését. Ezt hivatalosan lakás- és élelmiszerdrágaság elleni intézkedésnek nevezi Szterényi államtitkár.

Garay árvája. Nagy keserűséggel panasolja fel sajtónk, hogy Garay Mihály poétánk „árvája” szűkölködik, nyomorog. Egy jólelkű asszony nagyot gondolt: Minek teázzanak és táncoljanak „Garay árvája” részére? Szébbet tud ő: magához veszi a gyereket. Felneveli, iskoláztatja, kitaníttatja, hogy kenyerét tehetsége szerint megkeresse és ne szoruljon összetáncolt *közpénzre*. Elindult a gyerekért és talált – egy hetven éves asszonyt. Amilyen ezrivel nyomorog ebben a mi koldus hazánkban. A jólelkű asszony fel-fortyant: „Ugyan hogy beszélhetnek erről a szerencsétlen agg asszonyról, mint „Garay árvájáról”. Nem vénült meg eléggé arra, hogy a maga nevének magáért érdemeljen jobb sorsot? Ilyen árváért akár szüntelenül táncolhatnak a hölgyek... Akikhez pedig ezt a kérdést intézte, mely sajnálattal nézik le a jólelkű asszonyt, aki nem, tudja jól azt az irodalomtörténeti adatot, amelyet ismerve nem keresett volna egy gyereket, ahol egy agg asszony nyomorog.

Asszonybeszéd. November 12-én délelőtt Nagyváradon egy épülő ház napszámosa, Moga Gáborné észrevette, hogy az épület középső pillére repedezik. Figyelmeztette a munkástársait. „Asszonybeszéd” felelték és fel sem tekintettek a munkájukról. Tíz perc múlva halottak voltak, de Mogané maga is. Hogy Mogané is ott veszett, holott ő látta a veszélyt? Az asszonyoknak annyi önbizalmuk sincsen, hogy a szemük bizonyosságának hitelt adnának, ha a férfiak rájuk rivallnak, hogy; „Asszonybeszéd”.

Terjed a cölibátus. A vármegyék az emberi lét legitimebb intimitásaira paragrafust kérnek: kevesellik a nép szaporodását. A morál felkent papjai tüzet-békát kiáltanak a népre, mert annyi előzetes passzus nélkül

születő gyermekkel szaporítja a közterheket: a gyermek védelem költségeit és a gyermekgyilkosokat ellátó börtönöket. Ordítozunk a prostitúció túlkapásai ellen, keveseljük a munkabíró embereink számát. E disszonáns káoszt pedig azzal gyógyítják, hogy a tiszta nemi élet első feltételét, a fiatal korban való házasodási mind inkább lehetetlenné teszik. „Kossuth apánk” ifjabb postás fiainak levélben megírta, hogy aki megtalál háborodni és megnősül, úgy „tekintetik, mintha állásáról önként lemondott volna”. Derék dolog, Kossuth apánk! Hiszen mért ne érnék be a te fiaid a prostituáltak tanyáival? Jekelfalussy, az ispánháború hőse meg a katonák cölibátusáról nyilatkozott: „Ha a tizenhét éves ifjú megházasodik s esetleg az utolsó korosztályban sorozzák be, családja ezalatt annyira felszaporodhat, hogy a családja katonai szolgálata alatt a legnagyobb nyomor elébe nézhet”. Hát az annyit felpanaszolt egygyermekrendszer? Pap, katona, bankifjú, postás, sorra revolvert talál a homloka előtt, ha nem akarja beérni a prostitúcióval.

A polgári egyenlőség. Az osztrák asszonyoknak nem szabad politikai egyesületet szervezni, férfiak politikai egyesületeinek nem lehetnek tagjai, sőt politikai egyesületek jelvényeit sem szabad hordaniok. A magyar asszonyok szabadságát ehhez mérve, valóban tolazkodó szerénytelenségnek kell minősíteni a magyar nőmozgalomnak azt a törekvését, hogy e meglévő „jogain” felül még az aktív és passzív választójogát is megszerezze. Nem légedhetnek meg a magyar békétlenkedők például a jelvényhordás egyenlő jogával?

A vasárnapi munkaszünet. Testvérlapunk a „Magántisztviselők Lapja” hírt ad arról, hogy a kereskedelmi minisztériumban törvényt készítenek elő a vasárnapi munkaszünet szigorúbb megtartásának biztosítására. Szerényi József ugyan sohasem kíváncsi a nők véleményére, de azért mégis szolgálunk neki egy tanácsal: gondoskodjék olyan törvény alkotásáról, amely a munkáltatók felelősségre vonásán kívül az olyan „hatósági közegek” megfenyítésére alkalmas, amelyek ma a vasárnapi munkaszünetről szóló rendelet alapján zsebelik be a legcsinosabb mellékjövédelmet. Ha a „hatóságok” anyagi érdeke találkozik a munkáltatókéval, befellegzett az alkalmazott jogának.

A háziasszonyi dicsőség alkonya. Az országban gombamódra szaporodó központi konyhák szemünk láttára igazolják a nőmozgalomnak azt az állítását, hogy nem a nők iparkodnak férfias pályákra, hanem a férfiak veszik át az ősidőkben nőktől kezdeményezett és végzett munkákat, míhlyt azok a családnak ingyen végzett munka stádiumából a differenciált ipari munka körébe lepnek át. Íme, még egy évvel ezelőtt, amikor nem győzték szidni a főzőkanál uralma alól szabadulni akaró feministákat, minden hangnemből fűjték, hogy a házi tűzhely lángjától nyílt rózsa nélkül törhetetlen az asszony s ma fényképeiket közlik azoknak az uraknak, akik városról-városra szervezik a központi konyhákat. Számos szervezőbizottság listája fekszik előttem, egyetlenegyben sem találok női nevet. Bírák, tanárok, országgyűlési képviselőt, hivatalnokok, kereskedők mélyseges komolysággal összeróják a konyhát, a konyhát, mely abban a pillanatban lett a férfi territórium, amikor szervezett munka lett a dilettáns szerveztelenségéből. S mire feleszmélnek az asszonyok és részt kérnek a konyha szervezéséből, a férfiak úgy beleélik magukat ebbe a munkakörbe, hogy távol akarják majd tőle tartani a nőt, „aki nem való férfias munkakörbe”

Postás shawgirlök. A budapesti főpostahivatalnak nevezetes érdekessége: az új távirógépterem. Több száz tisztviselő dolgozik benne éjjel-nappal. Az igazgató-ság tudja, hogy belföldről is, külföldről is kíváncsi érdeklődők nézegetik majd az új pompás termet. Hogy fényét még jobban emelje, tehát elrendelte, hogy a tisztviselő urak és hölgyek gondosabban öltözködjének ezután. Szóval az urak ezután nem az ócska kabátot áldozzák a gépterem porának, olajpiszokjának, hanem Ferenc József kabátot csináltatnak e célra, a hölgyek pedig ezt a nyomorúságos fizetést, amelyről maga az igazgató-ság a múltkor megállapította, hogy nem lehet belőle megélni, teljesen a szabónak engedik át. Enni, lakni pedig csak nem kell annak, aki a fényes megjelenésével elhitheti a kíváncsi szemlélőkkel, hogy existenciája époly dús, mint a pompás gépterem.

A NŐI RUHÁZAT.

Orvosok és művészek nyilatkozatai.*

A női ruha szükséges reformjáról nagyon bajos röviden írni. Akik evvel a hálátlan dologgal foglalkoztak s foglalkoznak: egy könyvön alul nem adhatták. Okos könyvek azok, azért hát nem igen olvassák el az emberek.

A női ruházatkodás főbajai a főző.

Ha az asszonyok olyan makacs kitartással pártoltak volna valamely jobb ügyet s annyi nemes elnézéssel lettek volna más dolgok, – pl. a férjük vagy cselédségük – mint eziránt az egészen buta ruhadarab iránt: akkor egészen másképp nézne ki a világ.

A művelt asszony fintorítja az orrát, ha a kínai asszony elnyomított lábáról van szó – pedig az csak a lábát nyomorítja – míg ő az emberi test legfontosabb szerveit teszi tönkre. Ezt meghatározni a doktor dolga, – (bár hát ismerek doktornét hihetetlen „slusz”-szal).

Festői szempontból elmondhatom, hogy nem láttam még női testet, amin nem hagyott volna nyomot valami célszerűtlen harisnyakötő, főző, vagy szoknyakorc. A fűző, amit tudvalevőleg nem minden héten változtatnak, amibe beleizzadnak – hát mindentől eltekintve, még nem is mutat nagy tisztaságszeretetre annak a viselése – s igen „elegáns” fűzőket láttam, amiket egy évig is viseltek „és még egészen jó, nem ment ki a formájából!” Na, hagyjuk!

Tehát amíg az asszonyok makacs ragaszkodása a fűzőhöz tart: nem lehet semmit sem csinálni. S az asszonyokkal nem lehet erről okosan beszélni. Nem láttam még asszonyt, aki, ha a fűzőről volt szó, azt ne mondta volna: „Ah igen, nagyon egészségtelen, de én nem fűzöm magam – az é n fűzöm olyan laza, hogy az egész karomat beledughatom – s fűző nélkül fáj a hátam...”

Persze hogy fáj – a doktor meg is tudja mondani miért?

Miután ez egy feminista lap és én nagy feminista vagyok, a legokosabbnak tartom ezt az egész nyomorúságot is a férfiakra fogni.**

Úgyis mindig mindennek a férfiak az okai. Nekik tetszik a jó erősen befűzött női alak, azért fűzik magukat

* Lenhossék Mihály, Kuthy Dezső, Teles Ede, Nagy Sándor és Szana Sándor nyilatkozatai lapunk októberi és novemberi számában.
** Na, az! A ráfogás épen nem feminista tempó! S z e r k.

az asszonyok. Mert az afféle szóbeszéd csak, hogy az asszonyok egymás kedvéért öltözködnek. A fő cél az, végzetessé lenni a magát erősebbnek *képzelő* nemre. S erre nagyon alkalmas a mider. Egy jól befűzött „fess” alak déli tizenkettőkor a Kossuth Lajos utcában --- hahh!

Nagy izgalom az egész színes cipős vonalon! – S lehet-e van-e nagyobb gyönyörűség mint feltűnést kelteni a korzón? Evvel a kéjes érzéssel szemben olyan csekély dolog, mint az egészség, igazán nem jöhet számba.

Az én véleményem – tapasztalatok eredményeképp az, hogy ez idő szerint nem lehet változtatni a dolgon. Az egész visszaélés a fűzéssel annyira buta, hogy erről lemondani nem egyhamar fognak. S addig egészen céltalan erről beszélni.

Egy módot mégis tudnék. Meg kellene nyerni az ügynek 3 párizsi divatos szépséget. (Talán országos gyűjtést lehetne rendezni az ügy fontosságára való tekintettel.) Mondom 3 szenzátiós szépséget ott a Seine partján. – Azok kegyeskedjenek az emberiség javára, a férjek nyugalma érdekében, a közegészség, az esztétika meg minden egyéb kedvéért, a kandalóba dobni a fűzőiket.

Azt szépen le is lehetne aztán írni a rőt aranyhajú Clo-Clo fehér és heliotrop aranykapcsos fűzője hogyan égett. A modern poéták meg is énekelhetnék ezt. De persze aztán folytatólagosan az is szükséges lenne, hogy azt is megírják, hogy mikor a gyönyörű Clo-Clo fűző nélkül jelent meg a Bois-ban X, Y, Z urak olyan eksztázisban voltak, hogy az egyik világgá ment, a másik agyonlőtte magát, – a harmadik – na igen, a harmadik: az ott maradt – és ez történetesen herceg és megszámlálhatatlan pénze és palotája van. A palotákat is le kellene írni szépen, meg a cselédség libériáját, meg az automobilonok színét – meg az egész fényes esküvőt, – mert a herceg annyira beleszeretett a fűzőtlen Clo-Clo-ba, hogy a hercegi koronáját is a lábai elé tette. Akkor aztán nem viselnék a fűzőt nálunk sem – s beszélhetnénk tovább. De addig?

DR. KATONÁNÉ, MADARÁSZ A.

A női öltözködés ártalmas voltáról mérvadó helyekről már oly sokat írtak, hogy közismert dolgok megismétlésébe nem szívesen bocsátkozom.

Különösen ismert ezek között a női fűző viselésével járó ártalmak. Úgyszólván a nagyközönség tudatába ment át azon káros befolyás, amelyet a fűző viselése a májra gyakorolt nyomásánál fogva eredményez, amely idővel egy mély barázda *képződéséhez vezet*, sőt ritkább esetekben a máj egy darabjának a leválásához. Bizonyos, hogy az ilyen módon megbetegedett máj, fontos feladatát az emésztésnél pontosan nem teljesítheti. A fűző ezenkívül akadályozza a tüdő tágulási képességét, akadályozza a vérkeringést, a gyomorra gyakorolt nyomásánál fogva ennek működését, úgy hogy egymagában, a légzési, vérkeringési és emésztési szerveket a legkedvezőtlenebbül képes befolyásolni. Felesleges talán mondanunk, hogy az ilyen módon megtámadott szervezet épnek nem mondható és a szükséges funkciókat csak nehezebben fogja teljesítheti.

Kevésbé ment át még a köztudatba azon káros befolyás, amelyet a magas sarkú cipő viselése

gyakorol a testre. Hazai tudósunk, Korányi Frigyes dr. egyetemi tanárnak az érdeme, hogy először hívta fel az orvosi közönség figyelmét azon káros hatásra, amelyet a magas sarkú cipő viselése gyakorol a szervezetre. Magas sarkú cipő hordásnál az egyensúly biztosítása érdekében a nő a testet hátraszeggetten kénytelen tartani, ami kitűnő mód arra, hogy a vese rendes helyéből lecsússzon és vándor-vese létesülésére adjon alkalmat. Előmozdítja a vese ezen lecsuszamlásának létrejöttét az, hogyha nehéz alsó ruhákat viselnek és ezt derékon szorosan megkötik. Így tehát a nehéz szoknyák is feltétlenül eltiltandók. Hozzájárul még a magas sarkú cipőnél az is, hogy a járás egyenetlenné, bizonytalanná válik és minden hevesebb lépésnél a fej kisebb, nagyobb rázkódtatásnak van kitéve, ami idővel ugyancsak nem lehet közömbös az idegrendszerre.

A női öltözködésnek egy másik káros tényezője az uszály hordása. A por felverése által nemcsak önmaguknak, hanem embertársaiknak egészségét is veszélyeztetik és az uszály hordásának megszorítása ma már *több* helyen a hatósági intézkedések sorába tartozik. A hosszú haj viselése is antihigiénikus. Igen gyakran makacsul fennálló főfájás okozója, de ez ellen még az orvosok is csak nehezen mernek küzdeni. Szóval, hogyha a tárgy unott és köpött is, még mindig *elég hálás tér* nyílik itt is üdvös és célszerű reformok keresztülvitelére. A kezdeményezésnek a gondolkodó női: részéről kell kiindulni.

TAUSZK FERENC DR.
egyetemi m.-tanár,
kír. tanácsos

(Folytatjuk.)

TÖRVÉNYLÁTÓ NŐK.

Írta: SEBESTYÉN JÓZSEF DR.

Nehéz harcot vívunk az étellel. A létért való küzdelem talpra állít mindekit. Férfit, nőt egyaránt. A nő a gazdasági életben épen olyan tényezővé vált, mint a másik nem. Hiába tagadják ezt azok, kik küzdenek a nő érvényesülése ellen. Hiába hunyják be szemüket a romantikusok. Akiknek fáj, hogy a nő lekerült ama bizonyos piederstárlól, hova évezredek helyezték.

De hagyjuk a romantikusokat. Majd belenyugszanak ebbe is. Amint belenyugodtak abba, hogy nem nyíllal lövöldözték halomra egymást, hanem ágyúval. Amint megnyugodtak abban, hogy nem ligetben, tölgyfa tövében, csermely partján áldoznak Hadúrnak, hanem a szentegyházban imádkoznak istenükhöz. Hanem a másik fajta emberrel föl vesszük a harcot. Érveiket a legerősebb, a megdönthetetlen bizonyíték fogja semmivé tenni: az élet.

„Nem való a nő bírónak. Tapasztalata nincsen az életből, elfogult s könnyen általánosít.” Ez volt mindeddig a válasz arra, ha a nők a bírói pálya megnyitását követelték. Az elfogultságot és általánosítás hibáját teljesen önkényesnek, minden alap nélkül valónak tart-

jük. Azért nem is vitatkozunk róla. Hanem a tapasztalat hiányával előhozakodni nem is igazságos, meg el is évült. Mert ugyan milyen és mennyi tapasztalata van annak az embernek, ki egész életét a tárgyalási teremben tölti el. Aki már önkénytelenül kategóriákba osztja az embereket, a foglalkozásában szerzett tapasztalatai alapján. Hát ilyen tapasztalatot a nő épen úgy szerezhethet, mint a férfi.

A szakszabíró nem tapasztalatai alapján ítél, hanem a törvényből. De még ha úgy volna, is, lehet ma már az mondani, hogy a nő, ki épen úgy kint van ma az életben, kevesebbet lát, mint a férfi?

Talán nem is a szakszabírói pályát félnek a nő számára megnyitani. Hiszen erre most már a leggyöngébb érvet se találják. Hanem igenis azt nem akarják, hogy a nő esküdtbíró lehessen. Mert az esküdtbírósg a majdan kiélesedő harcban a két nem között hatalmas fegyver lesz a férfiak kezében a nők ellen.

Az esküdtzék mélyen belenyúl az életbe. A vádlottként előtte álló embert nem abból ítéli meg, amit általános elvekbe foglalva törvénykönyvnek neveztek el, hanem magát az embert nézi. A vádlott cselekményének lélektani motívumait vizsgálja s hatalma van arra, hogy felmentsen embereket, kiket a rideg törvény szerint a legsúlyosabb büntetés érne.

Két nagy előnye van az esküdtzéknek, – egyéb kisebb-nagyobb közt – amely minden modern államban szinte a közszabadság követelményei közé emeli. Az egyik az, hogy független s minthogy sok tagból állt nem könnyen befolyásolható. A másik, hogy tagjai olyan emberek, kik kint élnek az életben; ott ismerik meg embertársaikat. Viszonyaikat jobban ismerik, tetteik indító okát jobban megértik, mint a szakszabíró, ki úgyszólván kizárólag a tárgyalási teremben él. Nagy hatalom van letéve tehát az esküdtzék kezébe. S ezt a hatalmat bármelyik percben fölhasználhatják a férfiak, ha harcra kerül a sor a másik nemmel.

Az intézmények csak odáig állnak fenn, míg védelemben részesülnek. Ha szabadon megsértheti, megtörheti bárki, rövidesen elpusztulnak. S mi sem könnyebb a törvénylátásnak, mint megrontani valamely intézményt avval, hogy nem bünteti az ellene vétkezőket. És eljöhethet – amint hiszem is, hogy eljön – az az idő, mikor a hatalmának tudatára ébredt férfi csak azt az intézményt védi meg, mely neki tetszik, de teljes hatalommal eltöri azt, ami a nő védelmére van állítva.

Különben nem kell nagyon messze jövőbe kalandoznunk. A legekleatásabb példát a mi korunkból hozhatjuk fel: házassági perekben csupán férfiak ítélnek s át is alakították a házasságot úgy, ahogy a férfiaknak tetszik.

Csak úgy tessék-lássék módra vetettek kis jogot a nőnek is.

Ugyancsak szembeszökő tehát az igazságtalanság, hogy ilyen hatalom csak a férfiak kezében maradjon. De másrészt meg egyáltalában nem felel meg hivatásának az esküdtzék, ha csak férfiak ítélnek asszonyok felett is. Hogyan értheti meg a férfi azokat az erkölcsi és lelki motívumokat, melyek egy nőt arra indítanak, hogy a törvény parancsaival ellenkezésbe jusson?

Csak nő értheti meg teljesen azokat a tetteket, miket csak nő követhet el. Ez az el nem vitatható igazság számbelileg csak kevés súllyal, de jelentőség tekintetében kiáltóan járul ahhoz, hogy kitűnjék a mai rendszer igazságtalansága.

Ébredjen föl mindenki, kinek fáj az igazságszolgáltatás szörnyű igazságtalansága: követelje mindenki a nő részvételét a törvénylátásban.

SZEMLE.

A Suffragettek harca. Az angol választójogi mozgalom lázas munkával készül a parlament januári megnyitására. Nagybritánia minden zuga megtelik a „Választójogot a nőnek” követelésével. A mozgalom célja kieroszakolni, hogy a király trónbeszédje foglalkozzék a nők választójogával. Nincsen politikai gyűlés, amelyen a suffragettek fel nem vetnék a nők választójogának a kérdését. Munkájukról a legképtelenebb ferdítéssel számol be a világ sajtója, de akik hiteles forrásból ismerik a mozgalom lefolyását, tudják, hogy az angol nők hősie, bámulatraméltó küzdelmére büszke lehet az egész világ nőmozgalma. Pénzben, munkaerőben soha sehol sem hoztak olyan óriási áldozatot a nők választójogáért, mint most Angliában. Az angol férfiak szégyene, hogy a huszadik század küszöbén még vonakodnak asszonyaiknak megadni azt a jogot, amelyről Stuart Mill mondotta, hogy minden embernek egyenlően nélkülözhetetlen fegyvere.

Női gyógyszerértulajdonos. Sok gyógytár már ma is asszonyok tulajdona; törvény szerint gyógyszerész-gondnok vezeti. Most első ízben női gyógyszerész szerez gyógytárt. A kezdeményező Hainisch Berta, aki az ópalánkai személyjogú gyógytár átruházását kéri.

Írógépjavítási tanfolyam. Kitűnő eszmét valósít meg a Nőtisztviselők Egyesülete írógépjavítási tanfolyamának megnyitásával. Tagjai hivatásuk egy értékes szakismeretét nyerik vele. Azonkívül hivatást kereső nőknek új kenyérkereseti forrást nyit ez a tanfolyam. Érdeklődőknek felvilágosítással szolgál a Nőtisztviselők Országos Egyesületének titkársága. (VI., Andrassy-út 33.)

Nők mint országgyűlési gyorsírók. La-punk augusztusi számában ismertettük a képviselőház hivatalainak új szolgálati szabályzatát. Megjegyzéseinkre reflektálva, a Gyakorló Gyorsírók Társaságának lapja, „Az írás” legújabb számában megállapítja, hogy igenis lehetnek a nők parlamenti gyorsírók, mert az új szabályzat kimondja, hogy az országgyűlési gyorsíróra nézve a minősítési fokozat a gyorsírói szakvizsga mellett többek között „a bölcsészeti tanfolyamnak a fennálló szabályok szerinti teljes bevégezése és az ezt igazoló oklevél is.” Készséggel adunk helyt ennek a helyreigazításnak és egyúttal felhívjuk a figyelmet a női munka ezen új térfoglalására. Konstatáljuk egyúttal, hogy a kezdeményezés babérja nem a mi gyorsírodánkat illeti, mert az orosz dumán kívül, amelynek több a női, mint a férfi gyorsírója a szerb skupstinában is dolgozik két nőgyorsíró és csak legutóbb nevezett ki egyet a dán kamara is, amelynek gyorsíródjában kiegészítőképpen már eddig is dolgoztak nőgyorsírók.

Horvát nők a választójogért. Az osztrák nőszöveteég hivatalos lapjában, a „Bundban” olvassuk, hogy a zágrábi katolikus kaszinóban Cankis dr. előadást tartott a nők választójogáról. Befejezése után határozati javaslatot fogadtak el, amely követeli, hogy a házas nők helyett a férj szavazzon, nagykorra hajadon, özvegy vagy olyan elvált asszonyok, akiknél a férj hibájából bontatott fel a házasság, pedig megkapják az aktív és passzív választójogot. A horvát tanítónők szövetsége hivatalos lapjában feltétlenül helyeselte a határozatot.

Gyermekekről. A toledói rendőrség női rendőrökét alkalmaz arra a különleges célra, hogy csavargó gyermekeket mentsenek meg az utca veszélyeitől. – A berlini „Verein für Kinder-Volksküchen” 1906-907. téli félévében 387.699 ingyenadag és 80.855 ötfilléres adag ételt szolgáltatott ki. Ez idő szerint 13 gyermek-népkonyhát tart fenn. – New-York évenként 31,650.000 dollárt költ tanügyeire. – A hollandiai nőszövetség elhatározta, hogy 1908 húsvétján gyermekvédelmi kongresszust rendez. – Magyarország összes polgári iskoláiban az elmúlt évben a fiúk 23,4%-a bukkott meg, a lányok közül csak 9,9%.

Koedukáció. Mannheim városa tanügyi költségvetésének tárgyalásánál Dr. Sickinger tanügyi tanácsos arról a tapasztalatról számolt be, hogy az ottani iskoláknál általános közös oktatásnál tett tapasztalatok kivétel nélkül kitűnőek. Karlsruhe kereskedelmi továbbképző iskolájának rektora ugyanígy nyilatkozott. Megfigyelései szerint a leányok jelenléte kitűnő hatással van a fiúk magaviseletére. Az utolsó tanévben 426 fiú és 181 leány járt a kereskedelmi iskolákba és a jólnevelt leányok határozottan nemesítő elemei az iskolának. A különböző tantárgyakkal szemben mutatózó különböző tehetség mindkét részre buzdító. Ahol észreveszik, hogy az egyik vagy a másik nem előnyben van, iparkodnak ugyanolyan fokra jutni. A nemes versenynek kitűnő eredményei vannak.

A gyenge tehetségű gyermekek oktatására szolgáló budapesti állami kisegítő-iskola VIII. ker., Mosonyi-u. 6. szám alatt új *intézeti* épületet nyert. Az új intézeti épület a kor- és gyógypedagógia követelményeinek legmesszebb menő kielégítésével: ingyen orvosi rendeléssel, tetőn elhelyezett napos és szellős játszótérrel, tágas udvarral, a gyermekek tisztálkodására berendezett záporfürdőkkel, gyógytornával, kézügyességi műhelyekkel stb. lett berendezve s általa fővárosunk a maga nemében új, mintaszerű intézettel gazdagodott. Az új épületet november hó 16-án adták át a közhasználatnak.

A stockholmi alkoholizmus elleni kongresszusnak októberi számunkban közölt ismertetéséből láthatták olvasóink, hogy ezen kultúreszme harcossai mennyire hívei ama másik kultúreszme küzdelmeinek, melyet röviden nőkérdésnek neveznek, mert teljesen át vannak hatva, hogy csak mindkét nemnek teljesen egyenrangú vállvetett munkája viheti előbbre az emberiséget. Meleg érdeklődésük különösen akkor tűnt ki, mikor Karolina Widerström dr. a gyermekek felvilágosításáról referált. Előadása nyomán élénk eszmecsere fejlődött, vitának nem mondhatnák, mert az előadóval ellenkező nézet nem hangzott el egy sem, valamennyien: papok, lelkészek, tanítók, orvosok egyértelműen a felvilágosítás mellett emeltek szót. Egy szerényke hang felszólalt, hogy mindez nem tartozik az alkoholizmus kérdéséhez, térjenek vissza a kitűzött tárgyhoz, de az érdeklődés oly nagy volt, hogy egyértelműen elnyomták a nem is jogosulatlan felszólalást. Úgy látszik, a nevelésügyi kérdésekre is rá van szabva költőnk mondása, hogy „máshol már a nap úgy ragyog”, mikor nálunk még késleltetni szeretnék a hajnalodást. Karolina Widerström dr. körülbelül a következőket fejtegette: A felvilágosítás helyes és szakavatott tanításából a legszebb és legüdvösebb eredményeket látta. Alapos, mélyreható természettudományi tanítás adja meg a szilárd bázist, melyre a tanítás betetőző részét felépíthetjük. A tudás szilárd alapját meg kell adnunk, még mielőtt vágyak ébrednének. Tudja meg és érezze át a gyermek, mi szép és magasztos az emberi életben, mielőtt megtudná, hogy van az életnek némely sötét és szomorú oldala is. El kell érünk azt, hogy munkakedv és munkaöröm erős idealizmust alkosson az ifjú lélekben, nehogy rabja legyen vágyainak, hanem a jövő nemzedék iránt való felelősség érzete irányítsa tetteit. Míg teljesen arra képzett tanítónők nincsenek, ezen tanítás orvosok és orvosnők kezében maradjon az egész egészségügyi oktatással kapcsolatban. De oda kell hatni, hogy a tanítóképzőkben a növendékek széles természettudományi alpra félépítve az alapos képzettséget ez irányban is megkapják, hogy e tanítás az iskolákban képzett pedagógusok kezébe kerülhessen. Sz. O.-né.

A Bund für Mutterschutz az anyasági biztosítás érdekében kérvényt nyújtott be a birodalmi kancellárhoz, az ötvetségi tanácshoz és a belügyminisztériumhoz. Az egyes követeléseket pontosan részletezték, az elérhető szem előtt tartják és első eset, hogy egy pontos, a biztosítási technika alapján nyugvó költségvetést is csatoltak a kérvényhez. – Ezen indítványok alapján a biztosítás kiterjedne az ipari, erdő- és mezőgazdasági munkásokra, cselédekre, a házi ipar, háztartási és betegsegélyező pénztári tagok hozzátartozóira, vagyis a német lakosság $\frac{2}{3}$ részét érintené a biztosítási kötelezettség.

Politikai nőmozgalom. Hollandia kormánya október 12-én törvényjavaslatot nyújtott be a kamarához, amelyben az alkotmány megváltoztatását ajánlja. A kormány a nők általános, aktív és passzív választójogának törvényes elismerését javasolja. – Ujjéland alsóháza a felsőház reformálásának tárgyalása alkalmából egy póttörvényt fogadott el, mely szerint a nők bebocsátást nyernek a felsőházba. Ujjéland felsőháza 38 tagból áll, kiket részben élethossziglan, részben hét esztendőre neveznek ki és akik évi 200 font sterling (4800 korona) tiszteletdíjat kapnak. Nők eddig nem voltak választhatók, de az alsóház választásaira már régen jogosultak; 1905-ben 260.000 férfi mellett 212.000 nőválasztó volt. – A „Deutscher Verband für Frauenstimmrecht” átiratban felszólította a német liberális pártokat, hogy programjukba vegyék be a nők politikai egyenjósítésének követelését.

Néhány fontos kérdés. E címen egy amerikai lap a következő, nálunk is aktuális párbeszédet közli:

Kérdés: A miénkhez hasonló, alkotmányos állam-ban kinek kellene a törvényeket hoznia ?

Felelet: A népnek.

K. A nép hozza a törvényeket?

F. Nem; a felének tilos a törvényhozásban résztvennie.

K. Ki hozza hát a törvényeket ?

F. A férfiak.

K. Ki jogosítja fel erre a férfiakat ?

F. Férfiak.

K. Nem vonatkoznak a törvények a nőkre?

F. Dehogyan sem.

K. Nem vehetnek részt a nők azon törvények megalkotásában melyeknek engedelmeskedni tartoznak?

F. Nem. Kizárólag férfiak hozzák a törvényeket férfiak és nők számára.

K. Ha egy nő megszegi a törvényt, ki szabja meg a bírságot, ki ítélkezik felette és ki bünteti ?

F. A férfi.

K. Kik ülnek abban a bíróságban, mely nők felett ítél?

F. Csupán férfiak.

K. Nem segíthetnek anyák oly törvények alkotásában, amelyek a köztük és gyermekeik közti viszonyt rendezik?

F. Nem; férfiak hozzák a törvényeket.

K. Miért ilyen egyoldalú a törvény?

F. Azért, mert az egyik nem egyedül csinált!

K. Kik hozzák azokat a törvényeket, amelyek a férj és feleség viszonyát szabályozzák válás esetén ?

F. Csupán férfiak.

K. Ha egy férfi brutális a feleségével szemben, kik szabják ki a büntetést?

F. Férfiak.

K. Kik hozzák a férj és feleség tulajdonjogát szabályozó törvényeket?

F. Férfiak.

K. Kik fizetnek adót?

F. Férfiak és nők.

K. A nő vagyontát ugyanúgy adóztatják meg, mint a férfié?

F. Gyakran magasabban.

K. Kik állapítják meg, gyűjtik össze és költik el a férfiak és nők befizette adót ?

F. Csupán a férfiak.

K. Olyan nőnek, aki maga vezeti az üzletét nincs szava azoknál a választásoknál, amelyek közvetlenül az ő érdekét érintik?

F. Nincs. a legtehetősebb alkalmazottja azonban szavazhat.

K. A művelt, józan, erkölcsös, törvénytisztelő nő sem szavazhat?

F. Nem; de a tudatlan, mértéktelen, erkölcstelen, törvénytisztelő férfi igenis szavazhat.

K. Azok a nők sem szavazhatnak, akik fiúiskolában tanítanak ?

F. Nem; ezzel szemben a fiuknak, akiket tanítanak 21 éves koruktól fogva van szavazati joguk.

K. Azok az anyák sem szavazhatnak, akik gondosan nevelt fiákat adnak a hazának?

F. Nem.

K. Miért nem?

F. Azért, mert nők.

K. Szavaznának a nők, ha volna hozzá joguk?

F. Wyomingben 1869, Coloradoban 1893, Utahban és Idahóban 1896 óta van a nőknek teljes politikai szabadságuk. A wyomingi államtitkár azt írja, hogy a nők 90 százaléka szavaz, – a coloradói pedig azt, hogy 72 százaléka szavaz. – Idahóban dacára annak, hogy kevesebb a nő, mint a férfi, a szavazatoknak kb. 40 százaléka jut a nőkre.

K. Miért kell a nőknek szavazniok?

F. Mert minden polgárnak segíteni kell kiválasztani azt, aki azokat a törvényeket hozza, amelyeknek a polgár engedelmeskedni tartozik.

Továbbá azért, mert a szavazat hatalom s erre a hatalomra szüksége van a nőnek, hogy megvédhesse Önmaga, gyermekei, otthona és a társadalom érdekeit.

Végül azért is, mert a politikában, a kormányzásban a férfi és a nő együttes befolyására van szükség. Szavazati jog nélkül a nő befolyása közvetett, negatív és felelősség nélkül való. A szavazatok beszélnék, a szavazatok számítanak, a szavazatok tiszteletet parancsolnak és a szavazatok döntenek el minden kérdést.

„Progress”

Az angol Kereskedelmi alkalmazottak helyzete megjavítása céljából a kereskedelmi alkalmazottak Unio-ja állandóan élénk agitációt fejt ki. Az Unió, melynek sok ezer tagja van, főleg a még mindig létező „Living-in system” ellen küzd, amely az alkalmazottakat kényszeríti, hogy a munkaadó házában lakjanak, ott étkezzenek és minden személyes szabadságukról lemondjanak. Az összes többi baj, mint hosszú munkaidő, silány fizetés, jogtalan büntetéslevonások stb. csak a „Living-in system”-mel együtt fog megszűnni.

Különféle: A drezdai „Technische Hochschulen” ahol újabban egyenjósítást nyertek a női hallgatók két nőt rendes hallgatónak immatrikuláltak. A karlsruhei „Technische Hochschule” pedig most nyitották meg a nők előtt a férfiakéval teljesen egyenlő feltételek mellett. A német technikai főiskoláknak összesen 905 női tanulója van. – Az osztrák közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a pribrami réaliskolában leányokat rendes tanulókul felvegyenek. Ugyanezt határozta el a vegesack-i tanács az ottani reál gimnáziumokra nézve. – A trustok ellen Washingtonban megindítandó pör tárgyalásaira Bonaparte főügyész May Grace Guakenbos kisasszony newyorki jogászt rendelte ügyésznek – Berlinben egy asszony a léghajók vezetésére képesítő oklevelet szerzett meg. – A belga kamara november 20-iki ülésén a házasságkötés megkönnyítéséről szóló törvény

elfogadásával, megadta a nőknek azt a jogot, hogy a polgári házasságkötésnél, mint tanúk szerepelhessenek. – Dr. Schiemann Linát Pforzheimban a közkórház főorvosává nevezték ki. – Párizsban Myropolska kisasszony letette az ügyvédi vizsgát. Az új ügyvéd mindössze 20 éves. – Az osztrák szociáldemokrata párt Adelheid Popp asszonyt az „*Arbeiterinnen Zeitung*” szerkesztőjét a pártvezetőségbe választotta. Popp asszony kitűnő szervező tehetségétől sokat remélhet a párt. A „A. Z.”-ot pártlapnak ismerték el.

IRODALOM.

Gyermekkönyvek. Vásznonra nyomtatott, ártalmatlan festékekkel művészi illusztrált mosható képeskönyveket találunk a karácsonyi könyvpiacra. Hans von Weber müncheni kiadó példáját ajánljuk a mi kiadóink figyelmébe is. Higienikusabban és olcsóbban láthatnák el apróságainkat könyvvel, ha gyorsan maszatos verses könyvecskéiket nem kell eldobnunk, hanem kimoshatjuk azokat. A Weber kiadásában megjelent füzetek 80 Pf. ill. 1,60 vagy 2,40 márkáért kaphatók minden könyvkereskedésben. Különösen bájos a Caspari illusztrálta „*Liebe alte Reime*”.

Kongresszusi Napló. A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak idei kongresszusának gyorsírói feljegyzések alapján készült jegyzőkönyve 2 korona 30 fillérért megrendelhető a Nőtisztviselők Országos Egyesületének titkárságánál. (VI., Andrassy-út 83.)

BEÉRKEZETT ÚJ MŰVEK: *

Kovács Gábor dr.: A szocializmus. Tudományos zsefkönyvtár 201–203. sz. Stampfel-féle kiadóvállalat. Ára 1.80 K.

Természet és Társadalom. Népszerű tudományos könyvtár. Füzeteként K. Kiadja Deutsch Zs. és társa. Budapest.

I. Jászi Oszkár dr.: Mi a szociológia III. M a d z s a r J ó z s e f dr.: Az ember származása. IV. Szende P á l i: A magy. adórendszer igazságtalanságai. V. K u n f i Zsigmond: Népoktatásunk bűnei.

Friedrich Imre dr.: A nő joga a váláshoz. Deutsch Zsigmond és társa. Ára 2 K.

Harkányi Ede: Babonák ellen. Grill Károly könyvkiadóvállalata. Budapest.

Szabó Ervin dr.: A lakáskérdés szakkatalógusa. A fővárosi könyvtár közleményei. I. szám. Ára 1 K.

A s z é k e s f ő v á r o s lakás-politikai feladatai. Előterjesztés a tanácshoz.

Beóthy Zsolt: Költők és hősök. Magyar könyvtár Ára 30 f.

Sommerné-Banyai Amanda: A magyar gyorsírás tankönyve. Szerző kiadása. Ára 2 K.

Brougham Valuers: The Case for Women's suffrage. London T. Fisher Unwin.

Dr. J. Rutgers: Rassenverbesserung. Malthusianismus und Neumalthusianismus. Dresden. Heinrich Minden. Ára 3 M.

Björnsterne Björnson: Mary. Albert Langen. München. Ára 4 M.

S t u d i e-M a t e r i a l voor Vrouwenkiesrecht. Uitgegeven door de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht, Amsterdam.

Paul Kampffmeyer: Die Prostitution als soziale Klassenerscheinung und ihre sozialpolitische Bekämpfung. Berlin. Verlag „Vorwärts“. 1.50 M.

LauraFrost: Von der Mutterliebe. Berlin. C. A. Schwetschke und Sohn. 3.– M.

JohannesGuttzeit: Ein dunkler Punkt. Leipzig. Max Spohr. 4.50 M.

Dr. Eduard von Liszt: Weibliche Erwerbsfähigkeit und Prostitution. Verlag „Ostara“. Rodaun. 40 H.

Dr. Adolf Harpf: Das Weibwesen. Eine Kulturstudie, Verlag „Ostara“. Rodaun 80 H.

E. Cuenoud und Carlegle: Das Automobil 127 = U. U. München, Verlag Hans von Weber. 3.– M.

Dr. Bernhard Strehlen: Das Ideal der Katholischen Sittlichkeit. Breslau, Aderholz' Buchhandlung.

The National Womens Social and political Union. Intermediate Report. London. Price Three pence.

ÁLMOK A SIVATAGBAN.

Írta: OLIVE SCHREINER-LONDON.

A mimózafa alatt. (Befejezés.)

„Mit jelent ez?” kérdeztem. mire a szomszédom így válaszolt:

„A tiszta izomerő korszaka letűnt. A szellemi erő korszaka azzal a késsel ölte meg. amelyet még mindig a kezében tart. Csendes, láthatatlanul közeledett a nőhöz és a mechanikai találékonyság késével szétvágta a kötelet, amely a súlyos terhet a nő hátához kötözte. A kérlelhetetlen szükség megszűnt. A nő most már képes rá, hogy felkeljen.”

De még mindig mozdulatlanul feküdt a földön tágra nyitott szemekkel és előrenyújtott nyakkal. Mintha kémelet. kutatott volna a sivatag szélén valamit. ami nem jött. Nem tudtam, alszik-e. vagy ébren van. de a szemében különös fény csillámlott fel. mint a sötét szobába nyomuló napsugár.

„Mit jelent ez?” kérdeztem.

„Csend”, súgta a mellettem álló férfi...éppen most gondolkozik azon, vajjon fel tudna-e kelni.”

A homokban fekvő nő felemelte a fejét. látta a mélyedést, amelyben a nyaka oly soká feküdt. a földre. majd az égre tekintett és végül a mellette álló lényre. Ennek a tekintete azonban a sivatagba mélyedt.

¹ Bírálatakat fentartjuk magunknak

A nő teste remegett; térdeit a földhöz szorította, oly erővel, hogy az erei kidagadtak. Örömmel kiáltottam. „Felkel”, de máris visszasett és ugyanott feküdt, ahol azelőtt. Csak a fejét tartotta magasan, azt nem hajtotta ismét a porba.

„Nagyon gyenge”, mondta a kísérőm. „Lábait oly soká nyomta testének a súlya.”

Hogy erőlködött a szerencsétlen; szinte verejtékezett bele!

„A mellette álló férfi bizonyára segít majd neki”, mondtam, de a kísérőm a fejét csóválta; „Nem segíthet neki. Az asszonynak magamagának kell segíteni. Küzdenie kell, mindaddig, amíg megerősödik.”

„De hátrálatni csak nem fogja”, kiáltottam. „Nézd eltávolodik tőle, szorosabbra fogja a kötelet és lehúzza vele.”

„Nem tudja, mit tesz”, szolt a kísérőm. „Ha megmozdul, szorosabbra húzza a kettőjüket összefűző köteléket. A férfit ez sérti és messzebbre megy tőle. De eljön az a nap, amikor meg fogja érteni, mit cselekszik a nő. Ezen a napon támogatni fogja és szánakozással néz majd a szemébe.”

A nő kinyújtotta a nyakát; verejtékének csöppjei könnyekként hullottak a földre. Felemelkedett egy arasznyira a földtől, de visszarsokadt.

„Túlságosan gyenge!” kiáltottam. „Nem tud járni, a hosszú századok elpusztították az erejét. Sohsem tud majd megmozdulni?”

„Nézd a szemeiben égő tüzet”, szolt az útitársam.

Odanéztem. A nő lassan-lassan megmozdult és térdre emelkedett.

Felébredtem. Keletre és nyugatra tőlem csupa pusztaság, kiszáradt bokrokkal. A vörös homokban hangyák mászkáltak, a hőség rettenetes volt. A vékony faágakon keresztül a kék égbe néztem és gondolkozni kezdtem álmodtam. Csakhamar újra elaludtam és újra álmodtam: sivatagot láttam, melyben egy nő közeledett. Egy sötét folyó magas, meredek partjához ért. Egy fehérszakállú aggastyán jött vele szembe, kezében bottal, melyen a „Megértés” szó állott. Megkérdezte a nőtől, mi járatban van, mire az így szolt: „Én vagyok a nő és a szabadság földjét keresem.” „Itt van előtted”, monda a férfi. „Nem látok egyebet”, felelt a nő, „mint egy sötét, rohanó folyót, magas, meredek partot és itt-ott mély bevágásokat.”

A férfi: „És odaát?”

A nő: „Semmit sem látok. Csak ha szememet a kezemmel beárnyékolom, rémlik előttem úgy, mintha fákat és napsütötte dombokat látnék odaát.”

A férfi: „Az a szabadság országa.”

A nő: „Hogyan juthatok oda?”

A férfi: „Csak egyetlen-egy út vezet oda a munka partjain és a szenvedések vizén keresztül.”

A nő: „Híd nincs?”

A férfi: „Nincs.”

A nő: „Mély a víz?”

A férfi: „Nagyon mély.”

A nő: „A talaj csúszós?”

A férfi: „Bizony az; ha megcsúszik lábad, veszve vagy.”

A nő: „Átmentek már mások is?”

A férfi: „Néhányan megpróbálták.”

A nő: „Nincs egy csapás, ahol legjobban át lehet gázolni?”

A férfi: „Azt magadnak kell megcsinálnod.”

Szemét beárnyékolva így szolt a nő: „Át akarok menni.”

„Le kell vetned azt a ruhát, melyet a sivatagban viseltél”, így a férfi.

Örömmel dobta le magáról a nő a régi előítéletek köpenyét, mely már lyukas volt, leoldotta derekáról az övet és a molyok felhő gyanánt röpködtek a régi holmiból.

„Húzd le lábaidról a függés cipőit”, monda a férfi.

Csaknem meztelenül állt a nő immár előtte, csak egy fehér lepelbe burkolva.

„Azt megtarthatod”, szolt a férfi. „Ilyen ruhákat viselnek a szabadság földjén”. Ez a ruha a vízben felemelkedik és úszik.”

Az „Igazság” szót láttam a ruhadarab melletlen. A nap még nem sokszor süthetett rá, mert a többi ruha eltakarta.

A férfi a nőnek nyújtotta a botját és így szolt: „Fogd ezt a botot és tartsd erősen. Azon a napon, amelyen kiesik a kezedből, véged van. Ezzel keresd az utadat lépésről-lépésre. Ahol nem éri a földet, oda egy lépést se tégy.”

„Készen vagyok”, szolt a nő, „engedj utamra.”

A férfi: „Nem, maradj még. Mi van a melleden?”

A nő hallgatott.

A férfi: „Bontsd fel a ruhádat, hadd lássam!”

A nő felbontotta fehér leplét. Egy nyomorult kis teremtes szívta a mellét. Sovány térdeit felhúzta és anyja mellét a kezecskéivel markolázza.

„Ki ez?” kérdezte a férfi, „és mit csinál itt?”

„Nézd a szárnyacskaikat”, szolt a nő.

A férfi: „Fektesd le.”

A nő: „Alszik és álmában szopik. Magammal viszem a szabadság földjére. Amíg karjaimban hordtam, gyermek volt. A szabadság földjén férfivá fog fejlődni. Együtt vándorlunk majd ott, és nagy fehér szárnyai árnyékot

adnak nekem. A pusztában csak azt az egy szót suttogta, „szenvedély”. Abban az országban megtanulja a „barátság” szót is kiejteni.”

„Fektesd le”, ismételte a férfi.

„Az egyik karomon viszem majd”, válaszolt a nő, „a másikkal pedig a víz ellen küzdök.”

„Ha a vízben leszel”, mondta a férfi, órá fogsz gondolni, és megfeledkezel a habokról. Fektesd ide le, nem fog meghalni. Ha észreveszi, hogy magára hagyta, kibontja a szárnyait és elrepül; még előbb a szabadság földjére ér, mint te. Az első segítő kéz, amely a szabadság földjére érkezők felé nyúl, a szeretet keze lesz. Akkor ez a csöppség férfi lesz, nem gyermek. A te kebleden nem tud gyarapodni. Fektesd le, hadd nőjjön.”

Az asszony levette kebléről a gyermeket, de az véresre harapta. Letette a földre és betakarta friss sebét. Lehajolt és megsimogatta a szárnyait; láttam, hogy közben a haja hófehérre vált, ifjúsága öregséggé változott.

Messze lent állt a folyó partján és így szólt: „Miért megyek ebbe az országba, melyet még senki sem ért el? Oh, milyen elhagyatott vagyok.”

„Figyelj”, szólott az öreg ember, „mit hallasz most?”

„Lépteket hallok”, szólott az asszony figyelmesen hallgatózva, „ezerszer tízezret és még sok-sok ezret és valamennyi ezen az úton halatszük.”

„Azoknak a léptei ezek, mondja az öreg ember, „akik téged követnek”. Vezesd őket! Csináld meg a csapást! Azt a talajt, amelyen most állsz, tízezerszer tízezer láb fogja simára taposni. Megfigyelted, hogyan mennek át a sáskák a folyamon? Előbb a víz szélére jön egy, azt az ár magával ragadja. Azután jön egy másik és még egy és még egy és így végül a testeikből felépítik a hidat, amelyen azután a többi átmehet.”

„És az elsők, amelyeket az ár magukkal ragad? Azokról többé semmit sem lehet hallani?” kérdezte a nő, „Testeikből még csak híd sem épül?”

„Magával ragadja őket az ár”, válaszolt a férfi és semmit sem hallunk többé felőlük, de hiszen ez nem fontos.”

„Nem fontos”, ismételte a nő.

„Csapást csinálnak a víz szélén»,

„Igen csapást csinálnak a víz szélén”, mondta a nő, „és ki megy keresztül a mi testeinkből épült hídon?”

„Az egész emberiség”, felelt férfi.

A nő erre szó nélkül megragadta a botot és nekivágott a folyóhoz vezető sötét ösvénynek.

Újra fölébredtem. Sápadt délutáni napfény vett körül, A hanyatló nap bearanyozta a

bokrokat. Lovam nyugodtan abrakolva állt mellettem. Körülnéztem és a vörös homokban hangyák ezreit láttam sűrögni-forogni. Folytatni akartam az utamat, mert az idő hűvösebbre vált. De megint csak elnyomott a fáradtság, hátra hajtottam a fejemet és elaludtam. Álmat láttam újra:

Láttam egy országot, melyben bátor férfiak és nők kéz a kézben együtt vándoroltak. A szemébe néztek egymásnak és nem ismerték a félelmet.

Asszonyokat is láttam; kézenfogva jártak együtt.

Mellettem állt valaki; megkérdeztem tőle: „Mi ez a hely?”

„A mennyország”, válaszolt.

„És hol van ez a mennyország?”

„A földön.”

„Mikor lesz ez így a valóságban?” kérdeztem tovább.

„A jövőben”, volt a válasz.

Felébredtem. A búcsúzó nap az alacsony dombokat csókolgatta, az egész természetet üdítő hűvösség öntötte el. A hangyák lassanként haza vonultak. Lovam felé közeledtem. Egyszerre eltűnt a nap a dombok mögött, de tudtam, hogy másnap újra felkel.

Fordította: -n. -a.

Karácsonyra és újévre alkalmas ajándékok:

A Műveltség Könyvtára (Athenaeum kiadása).

Ékszeres, órák, ezüstárak (Serényi ékszerésznél).

Felöltők, női dísz tárgyak (Hölzer Simonnál).

Oliver írógép (Mascha és társa cégnél).

Illatszer (Parfumerie Juliet et freres).

Hangszer (Habits Antalnál)

Bővebbet hirdetéseinkben.

„A nő és a társadalom” I. évfolyama csinos vászonkötésben 8 korona.

Olvasóinkhoz! Kérjük a lap t. előfizetőit (az egyesületek tagjai tagdíjuk fejében, mint hivatalos lapot díjtalanul kapják), hogy az 1908. évre szóló előfizetési díjat csatolt befizetési lap útján még december hó elején juttassák a kiadóhivatalhoz (Andrássy-út 83.). Ugyanott rendelhetők 2 kor, beküldése ellenében az 1907. évfolyam díszes vászonbekötési táblái. Esetleg hiányzó számok 50 fillérjével utána rendelhetők.

Ügyvezetőség:
VI., Kemnitzer-u. 19.
Fénztáros:
HELLERNÉ BOLBERITZ GEORGINA
V., Arany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
VI., Andrássy-út 83.,
földszint 9.
(Telefon 80-75.)
Hivatalos órák: hétfőn
és pénteken d. u. 5-7-ig
Magántanítónők elh
lyezése kedden és c
törtökön d. e. 11-1-

DECEMBERI PROGRAMM.

15-én, vasárnap d. e. 11 órakor:

MIT VÁR A TÁRSADALOM A KÖZÉPISKOLAI IFJÚSÁGTÓL. Karácsonyi elmélkedés. Előadó Vidéky A p o l l a. Az előadás helyet a napilapokban köböljük majd.

Közjogi és Közigazgatási tanulmányok. A politikai bizottság a közjog és közigazgatás köréből előadási sorozatot rendez, melyen minden érdeklődőt szívesen lát. Tagtársak ingyen hallgathatják az előadásokat, vendégek 40 fillért fizetnek. Az első sorozat előadója Márkus Dezső dr. kir. kiséítő kúriai bír. Az előadásokat V., Mária Valéria utca 12. sz. alatti helyiségünkben rendezzük.

4-én, szerdán d. u. 6 órakor: Magyarország viszonya Ausztriával; Horvát-Szlavonországok autonómiája.

11-én, szerdán d. u. 6 órakor: Költségvetés. Indemnity. Minisztériumok szervezete.

18-án, szerdán d. u. 6 órakor: Házaszabályok. Alkotmánybiztosítékok.

Előadási gyakorlatainkat hétfőnként 9-én. 16-án, 23-án és 30-án mindenkor pontosan 6 órakor tartjuk. A tanfolyam tárgyat Válogatott fejezetek a nőkérdés köréből. Előadó: Glücklich Vilma. A gyakorlatok megtartásának helye az ügyvezetőnél tudható meg. Kérjük tagtársainkat, hogy előadásaink keltét pontosan jegyezzék elő, mert külön meghívókat nem küldünk.

Központi háztartások. Ügyük serényen halad előre, de nem jutott még annyira, hogy végleges megállapodásra összehívhatnák az érdeklődőket. Egyelőre több vállalkozó a város különböző pontján három épületet tervez. Reméljük, hogy december közepén konkrét adatok alapján értekezhetünk már az ügyről. A jelentkezett érdeklődőket levél útján fogjuk meghívni. További jelentkezéseket elfogad az ügyvezető (VI., Kemnitzer-u. 19.)

Politikai mozgalmunk. A kiegyezési törvény tárgyalása után nagyobb akcióra készülünk, melyben tagjaink anyagi és erkölcsi támogatására számítunk. Agitációs alapunkhoz a múltkori számban kimutatott (47,30 koronához újabban hozzájárultak: Willhelm Szidónia 10 kor. Kántor Alfrédné 20 kor., Dr. G. E. 5 kor. Kácsr Lipót 100 kor. Frank Olga dr. 21 kor. összesen 284,30 kor.

Akik 1907. évi tagdíjjal hátralékban vannak, szíveskedjenek az összeget sürgősen beküldeni, mert működésünk megakad, ha a költségvetésben előirányzott bevételi összegek nem folynak be.

Választmányunk utolsó ülésén a következő munkaprogramot állapította meg. Sociálpedagógiai, fejlődéstani és a nőmozgalom történelméről szóló tanfolyamokon kívül januárban Adele Schreiber Berlinből tart előadást „A modern leány”-ról és az „Anyaságvédelemről”

februárban Mme Nelly Roussel Parisból tart előadást a politikai nőmozgalomról, márciusban pedig Dr. Helene Stöcker az anyaság védelmének egy problémáját fogja tárgyalni.

Feminista előadások a vidéken. Elhatároztuk, hogy mindazon városokban, ahol tagjaink segítségére számíthatunk, eszméink ismertetésre és terjesztésére előadást rendezünk. A sorozatot Temesvárott kezdjük, ahol január 6-án vagy 7-én rendezünk előadást.

Mivel járulhatunk az egyesület munkájához? Számtalanszor halljuk ezt a kérdést olyan tagtársaktól, akik lelkesedéssel gondolkodnak eszméinken, de nem tudják milyen tettel szolgálhatnak ügyünket. Ők a következőkkel vehetnek részt nagy munkánkban: Tagszerzéssel. Minden új tag ügyünknek egy új hivat és egyesületünk anyagi gyarapodását jelenti. Brosúránk és a feministairodalomterjesztésével. Minden brosránk, minden könyv terjeszti eszménket, előítéletet rombol, helyes ismeret közvetít. Irodánk minden tagtársunknak nyomtatványokat szívesen átad bizományba. Előadásaink rendszeres látogatásával és idegenek érdeklődésének felkeltésével. Csak ha mozgalmunk minden gyakorlati és elméleti problémáját megismerjük, állhatunk meg szilárdan elveink alapján. Irodánk és hivatalos lapunk adminisztratív munkájában való rendszeres részvétel által. Sokkal szélesebb alapon fejthetnők ki propagandánkat, ha több rendszeres, pontos, önkéntes munkaerővel rendelkezünk. Száz és százféle módon segíhetnek tagtársaink. Politikai és pedagógiai bizottságaink mindenkor örülnek, ha új munkatársakat nyernek.

Női tornatanfolyamunk megkezdését decemberre kellett halasztanunk, mivel a Peterdy-utcai leányiskola tornatermét új linóleum-bevonattal épen most látják el. Új jelentkezőket december első hetében még elfogad az ügyvezetőség (VI., Kemnitzer-u. 19.). Elegetendő számú jelentkezés esetén esti tanfolyam szervezését is tervbe vesszük.

Lapunk fejlesztése. Kérjük igen tisztelt Tagtársainkat, hogy lapunk fejlesztése érdekében értékesítsék vevői befolyásukat: követeljék a cégektől, hogy azokat a cikkeket melynek hirdetései lapunk keretébe vágnak, hirdessék lapunkban. Ezzel szemben kérjük tagtársainkat, hogy a bennünket, hirdetéseikkel támogató cégeknél vásároljanak. Szerezzünk előfizetőket! Karácsonyi vagy újévi ajándékképpen pedig ajándékozzunk olyan könyveket, amelyek eszméinket propagálják. Tessék irodánk vezetőjétől, Pogány Paulától jegyzéket kérni. Lapunk első évfolyama csinos vászonkötésben (8-kor.) vagy 1908-ra szóló előfizetés is alkalmas ajándék.

A munkásokra, üzleti kiszolgáló személyzetre és a tisztviselőkre való tekintettel ne halasszuk karácsonyi és újévi ajándékaink beszerzését az utolsó napokra!